

ساماندهی اقتصاد کشور با پیاده سازی اصلاح الگوی مصرف

گزارش: فاطمه محمدی

نامگذاری اصلاح الگوی مصرف انجام شده است.

وی افزود: مقام معظم رهبری طی چند سال اخیر در حوزه‌های کلان و به ویژه حوزه‌های اقتصادی مملکت رهنمودهایی داشتند که از جمله آنها ابلاغ سند چشم‌انداز و سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی است.

وزیر امور اقتصادی و دارایی افزود: این ابتکار عمل و به ویژه رهنمود اخیر ایشان در خصوص اصلاح الگوی مصرف، مسیر اجرای بسیاری از این سیاستها را هموار ساخته است؛ به نحوی که امروز ساختار مدیریت و تقسیم وظایف بین دولت و مردم در زمینه اداره امور اقتصادی مشخص شده است.

وی تصریح کرد: امروز اگر از توسعه اقتصادی و توسعه پایدار سخن می‌گوئیم، باید این نکته را در نظر بگیریم که آیا فرآیند "تولید - درآمد" در کشور ما فرآیندی پایدار است یا خیر.

وی افزود: اصلاح الگوی مصرف یعنی به بهترین شکل استفاده کردن از منابع و قطعاً اجرای اصلاح الگوی مصرف، پلکان ترقی و دستیابی به سند چشم‌انداز است.

وی در پاسخ به سئوالی مبنی بر اینکه همه می‌دانیم که دولت یک مصرف‌کننده بزرگ است، اما آیا خود دولت قصد ندارد با اصلاح رفتارهای مصرفی خود به عنوان یک الگو در جامعه عمل کند، اظهار داشت: دولت علاوه بر نقش اجرایی در کشور نقش سیاستگذاری نیز دارد از این رو باید به این مسئله با دو رویکرد نگریست.

وی ادامه داد: کارکنان دولت در تبیین اصلاح الگوی مصرف دو بعد رفتاری را باید مدنظر قرار دهند. بعد اول مربوط به رابطه شخصی ما به عنوان کارکنان دولت با موضوع مصرف است، زیرا هر یک از ما به عنوان یکی از افراد جامعه، مصرف‌کننده منابع هستیم و باید در این زمینه دقت کنیم تا در زندگی فردی خود به خوبی الگوی مصرف درست و به اندازه را اجرایی کنیم.

وی اضافه کرد: بعد دیگر مربوط به اثرگذاری ما به عنوان کارکنان دولت در رفتار سایر افراد

۱۰ درصد تولید ناخالص داخلی کشور برای یارانه انرژی مصرف می‌شود، ۸۰ درصد حمل و نقل کشور توسط خودروهای شخصی می‌شود؛ این در حالی است که این ترکیب در کشورهای پیشرفته برعکس است.

در حال حاضر دولت بنزین را لیتری ۴۰۰ تومان و با استفاده از منابع مردم می‌خرد و آن را با یارانه لیتری ۱۰۰ تومان می‌فروشد، با این اقدام به ترافیک و آلودگی محیط زیست دامن می‌زنیم و سالانه ۸ میلیارد دلار به محیط زیست هزینه وارد می‌کنیم.

همچنین هم اکنون بیش از ۳۰ درصد از نان کشور به دور ریخته می‌شود به گونه‌ای که بخش عمده‌ای از این ۳۰ درصد حتی توسط دام نیز قابل مصرف نیست.

ذکر این چند نکته، پیاده سازی اصلاح الگوی مصرف و پیوند آن با طرح هدفمند کردن یارانه ها را بیش از پیش آشکار می‌کند.

اصلاح الگوی مصرف به معنای

استفاده بهینه از منابع است

سید شمس الدین حسینی وزیر امور اقتصادی و دارایی در بیان اهمیت پیاده سازی اصلاح الگوی مصرف در کشور گفت: اصلاح الگوی مصرف، اولویت بخشیدن به منابع است و امسال بزرگترین سرمایه‌ای که نیاز بود چنین کاری به سرعت انجام شود با

حضرت آیت الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در پیامی به مناسبت آغاز سال نو، سال جدید را سالی مهم خواندند و با ابراز امیدواری درباره غلبه قدرت ایمانی ملت ایران بر همه حوادث و تحولات این سال، افزودند: با توجه به اهمیت "حیاتی و اساسی مصرف مدبرانه و عاقلانه منابع کشور"، سال جدید را در همه زمینه ها و امور، "سال اصلاح الگوی مصرف" می‌دانم.

رهبر معظم انقلاب در حالی امسال را سال اصلاح الگوی مصرف نامگذاری کردند که سال گذشته دولت طرح هدفمند کردن یارانه ها را در ۷ محور اجرایی کرد و برای اجرای مهمترین بخش آن یعنی هدفمند کردن یارانه ها، لایحه ای را تقدیم مجلس شورای اسلامی کرد که هم اکنون این لایحه در کمیسیون ویژه طرح تحول اقتصادی مجلس در حال بررسی و به زودی برای تصویب در صحن علنی مجلس مطرح خواهد شد.

اهمیت اجرای اصلاح الگوی مصرف زمانی نمود می‌یابد که با ارقام کلان مصرف منابع و انرژی در بخشهای مختلف و اختصاص یارانه های کلان به آنها مواجه می‌شویم. به عنوان مثال ایران از جمله کشورهایی است که همواره با مشکل کم آبی مواجه است، به نحوی که متوسط بارندگی جهانی در سال ۷۵۰ میلی لیتر است، اما در ایران میانگین بارندگی ۲۵۰ میلی لیتر است، یعنی میزان بارندگی در کشور به طور متوسط یک سوم میزان بارندگی در سایر نقاط جهان است، این در حالی است که میزان مصرف سرانه خانگی آب در کشور، سه برابر میانگین جهانی است.

این اتلاف منابع و انرژی تنها مختص بخش آب یا برق نیست، در حوزه مصرف انرژی نیز ذکر این مطلب ضروری است که به طور متوسط در دنیا به ازای مصرف هر بشکه نفت خام معادل ۶۷۰ هزار تومان ثروت تولید می‌شود، این شاخص برای اتحادیه اروپا یک میلیون و ۳۲۰ هزار تومان است، در حالیکه در ایران به ازای هر بشکه نفت خام فقط ۲۲۰ هزار تومان تولید ثروت می‌شود.

تعادل منطقی در میزان مصرف چه در بخش کالایی و در بخش مالی است. رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افزود: زمانی که خانه ما با پنج چراغ هم می تواند روشنایی لازم را تامین کند دیگر نیازی نیست که خانه را با ۱۰ چراغ روشن بگذاریم.

وی درخصوص نحوه اصلاح الگوی مصرف در بخش مالی گفت: تخصیص درست منابع مالی به بخش های تولیدی، اساسی ترین محور اصلاح الگوی مصرف در بخش مالی است و زمانی که منابع مالی به جای ایجاد ظرفیت تولید در بخش سوداگری صرف شود، این نیز چیزی جز اسراف منابع نمی تواند باشد.

رییس بانک مرکزی گفت: از این رو چنین موضوعی، اصلی ترین محور برنامه بانک مرکزی برای اصلاح الگوی مصرف است و عدالت در بخش مالی را نیز می توان چنین معنا کرد.

اصلاح الگوی مصرف، بهره گیری

هوشمندانه از منابع تولید

مهدی غضنفری معاون وزیر بازرگانی نیز گفت: برای بکارگیری مناسب از منابع تولیدی اگر بتوانیم در حوزه تولید منابع کمتری را مصرف کنیم، تولید روند بهینه سازی خود را طی کرده و قدرت بیشتری برای فروش کالا و یا محصول خواهیم داشت.

رئیس کل سازمان توسعه تجارت، تصریح کرد: تولید کالای کیفی و ارزان تر امکان عرضه مناسب و بهتر آن را در حوزه صادرات فراهم می کند.

وی افزود: هرچند اگر در سطح ملی موفق به مصرف کمتر شویم زمینه صادرات مازاد

صحیح از منابع نیست.

وی گفت: امسال سال این کار است و البته همه سالها و همه لحظات زمان این کار بوده است، اما امسال این شعار برگزیده شده است و یکی از اهداف محوری و اصلی دولت در مطرح کردن بحث طرح تحول اقتصادی در سال گذشته همین موضوع بود.

وزیر امور اقتصادی و دارایی افزود: مقام معظم رهبری نیز فرمودند که کلیات و محوریت این طرح مورد تأیید ایشان است، و از آرزوهای بزرگ کشور و نظام است، چون اینها ابزارهای اصلی سیاست و هدایت اقتصادی هستند.

دکتر حسینی خاطر نشان کرد: یارانه ها از ابزارهای درستی هستند که در اقتصاد و در بخش حمایت های اجتماعی مورد استفاده قرار می گیرد، اما این به هیچ وجه توجیهی برای استفاده به روش ممکن نیست، باید به بهترین روش از آن استفاده کرد و در این خصوص الگوی مصرف یارانه ها نیز باید اصلاح شود.

تخصیص صحیح منابع،

بهترین راه اصلاح الگوی مصرف در بخش مالی است

محمود بهمنی رئیس کل بانک مرکزی مهمترین راه اصلاح الگوی مصرف را در بخش مالی تخصیص صحیح منابع عنوان کرد.

وی با اشاره به نامگذاری سال جاری از سوی مقام معظم رهبری به نام سال اصلاح الگوی مصرف گفت: بحث اصلاح الگوی مصرف به هیچ عنوان به معنای متوقف کردن مصرف نیست.

وی ادامه داد: اصلاح الگوی مصرف به معنای جلوگیری از اسراف و ایجاد یک

جامعه است، رفتار ما روی زمان و چگونگی مصرف منابع توسط مردم که مراجعه کنندگان ما هستند نقش دارد، مبادا اصلاح الگوی مصرف در دولت خلاصه شود.

به گفته دکتر حسینی شیوه رفتار، تصمیم و مدیریت ما و اثرگذاری آن بر رفتار مردم در مصرف منابع به مراتب آثار و بقایای مهمتر و بیشتری دارد و به همین دلیل باید بعد دوم را جدی تر بگیریم.

وزیر امور اقتصادی و دارایی در پاسخ به این سؤال که آیا دولت طرح خاصی را برای اجرای الگوی مصرف در دست اجرا دارد؟ گفت: مقام معظم رهبری در فرمایشات اخیر خود وقتی به مصرف اشاره داشتند، مصرف به معنای فراگیر آن بود، در ادبیات اقتصادی و واقعیت های حاکم بر کشور نیز واقعا همین طور است.

وی افزود: مصرف فقط مربوط به کالای ساخته شده نیست و الگوی مصرف صحیح در زمینه منابع و مواد خام نیز صدق می کند. وی تصریح کرد: مصرف یک رفتار است و رفتار دارای یک زمینه است که متأثر از عوامل فرهنگی و سیاسی است، اگر می خواهیم الگوی مصرف را درست کنیم، باید در طراحی هایمان توجه داشته باشیم و فرهنگ و سیاست اقتصادی خود را بهبود بخشیم و در راستای این هر دو مورد باید به آگاهی های خود و اطرافیان بیافزاییم.

وی تأکید کرد: باید به جایی برسیم که در استفاده از منابع عمومی بیش از منابع خصوصی حساس باشیم، منابع انرژی که استفاده می کنیم از منابع فسیلی است که حاصل میلیون ها سال زمان است که به راحتی قابل تجدید نیست، به همین دلیل آنها را منابع تجدیدناپذیر نامیده اند.

حسینی ادامه داد: این منابع فقط به نسل کنونی تعلق ندارد و نسل های آینده نیز باید از آن بهره مند شوند، توسعه پایدار هم به همین معناست.

وزیر امور اقتصادی و دارایی افزود: ارزان مصرف کردن و تلف کردن منابع به معنای سلب فرصت از نسل های آینده است.

وی سپس به سیاست اقتصادی و اهمیت استفاده از ابزارهای مجاز در اقتصاد پرداخت و گفت: سیاست اقتصادی چیزی جز تدبیر، هدایت، فعالیتهای اقتصادی و به کارگیری ابزارهای مجاز در اقتصاد به منظور استفاده

های گزاف بر کشور کاسته می شود. وی با اشاره به اینکه قوه قضائیه در رواج این امر گام های موثری برداشته است، افزود: همه باید تلاش کنند تا کشور به سوی یک دولت مناسب الکترونیک و تعدیل و مدیریت مصرف پیش رود. حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی ادامه داد: قوه قضائیه نیز باید یک برنامه ریزی مناسب داشته باشد و تا جایی که ممکن است از طولانی شدن رسیدگی به پرونده ها و رفت و آمد مردم به دادگاه ها و دادرها بکاهد.

وی با بیان اینکه برای دسترسی به اهداف برنامه چشم انداز ۲۰ ساله، سیاست های برنامه پنجم توسعه و تحول در نظام اقتصادی کشور باید منابع و مصرف مدیریت شوند، خاطر نشان کرد: اصلاح الگوی مصرف باید هم در مصارف عمومی و هم در مصارف خصوصی مردم و ادارات و شرکت های وابسته به دولت صورت گیرد.

اصلاح فرهنگ مصرف در کشور

همچنین غلامرضا مصباحی مقدم رییس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی با بیان این که کشور ما از نظر امکانات، ثروتمند است، اما در مصرف به گونه ای اسراف آمیز رفتار می کند، گفت: این رفتار در دولت و ملت وجود دارد و به نظر من کشور ما به دلیل اتکا به درآمدهای نفتی مثل یک بچه ثروتمند عمل می کند. وی افزود: ضرورت دارد یک فرهنگ مصرفی دیگر بر کشور حاکم شود، در حالی که فرهنگ کنونی ما فرهنگ مسابقه

استفاده کرد.

محرابیان در باره راهکارهای اجرایی اصلاح الگوی مصرف به ویژه در حوزه اقتصادی اظهار داشت: اتخاذ همزمان سیاست های جایگزینی (قیمتی) و اقتصادی (غیرقیمتی) در جهت اصلاح الگوی مصرف باید مورد توجه قرار گیرد.

وی افزود: در سیاستهای غیرقیمتی می توان با تولید و ارائه محصولات مناسب مانند آنچه در بحث از رده خارج کردن خودروهای فرسوده و یا جایگزینی لامپ های کم مصرف انجام شد، از هدر رفتن منابع جلوگیری کرد و با فرهنگ سازی مناسب مردم را به استفاده از این محصولات ترغیب کرد.

محرابیان در ادامه گفت: در بخش سیاستهای اقتصادی یا قیمتی نیز، مهم ترین کار اصلاح و منطقی شدن قیمت انرژی و سوخت است.

وزیر صنایع و معادن خاطر نشان کرد: اگر قیمت انرژی ارزان باشد سرمایه گذار و تولیدکننده به دنبال استفاده از سیستم های کم مصرف در طرح های صنعتی نمی رود ولی با اصلاح قیمت انرژی و سوخت قطعا افراد به دنبال انتخاب فناوری های کم مصرف با بازدهی بالا خواهند رفت.

محرابیان همچنین اعلام کرد: وزارت صنایع و معادن به طور جدی موضوع اصلاح الگوی مصرف را در حوزه صنعت و معدن دنبال خواهد کرد و سیاست ها و راهکارهای عملی را برای اجرایی کردن بحث اصلاح الگوی مصرف تدوین و به اجرا خواهد گذاشت.

اصلاح الگوی مصرف با گسترش دولت الکترونیک

حجت الاسلام و المسلمین دری نجف آبادی دادستان کل کشور یکی از راهکارهای عملی کردن اصلاح الگوی مصرف و مبارزه با اتلاف منابع را گسترش دولت الکترونیک عنوان کرد و افزود: با گسترش این امر از تحمیل هزینه

تولید فراهم و این اتفاق منجر به جهش صادراتی می شود، اما نباید اصلاح ساختار مصرف را تنها به حوزه خانه و خانواده محدود ساخت. این مقام مسئول در سازمان توسعه تجارت، در تشریح برداشت خود از پیام نوروزی مقام معظم رهبری با بیان اینکه باید از سطحی نگری خودداری کرد.

رئیس کل سازمان توسعه تجارت ایران هرگونه برخورد شعاری با موضوع "اصلاح الگوی مصرف" و انتشار انواع بروشور و جزوه و غیره را یکی از بزرگترین نگرانی های مورد تصور در این خصوص می داند و می گوید: باید با فهم عمیق در (فضای مصرف) تولید نشان دهیم که اصلاح الگوی مصرف چه بهره وری عظیمی را ایجاد می کند.

وی تولید ثروت، اشتغالزایی و تولید کیفی را از مهمترین نتایج اجرایی شدن پیام نوروزی رهبری عنوان کرد و یادآور شد: اصلاح الگوی مصرف نباید به انتقادهای سطحی گرا نه تبدیل شود و اینکه فقط به دنبال تفسیر آن در مصارف خانواده، کارکنان دولت و غیره باشیم هرچند که جلوگیری از ریخت و پاش نیز باید مورد توجه قرار گیرد.

اصلاح الگوی مصرف موجب رشد و شکوفایی اقتصاد می شود

علی اکبر محرابیان وزیر صنایع و معادن با اشاره به نامگذاری سال ۸۸ به عنوان سال "اصلاح الگوی مصرف" از سوی مقام معظم رهبری گفت: با اصلاح الگوی مصرف، موضوعی که به عنوان یک تهدید، بخش عمده ای از منابع را به خود اختصاص می داد، تبدیل به فرصتی خوب برای رشد و توسعه کشور می شود.

وزیر صنایع و معادن گفت: منابع قابل ملاحظه ای از کشور با اصلاح الگوی مصرف ذخیره می شود که می توان از آن در جهت رشد تولید و خدمت به مردم

تولیدات داخلی
انرژی بر هستند

غلامرضا سلامی اقتصاددان با بیان اینکه ایران در میزان مصرف انرژی رتبه اول دنیا را داراست، گفت: بخشی از این هدر رفت به دلیل اضافه مصرف یا اسراف است و بخش دیگر آن مربوط به اشتباهاتی است که سال‌هاست در حوزه تولید مانند تولید خودرو رخ داده و می‌دهد.

وی افزود: در حال حاضر در دنیا مصرف سوخت خودروها برای هر ۱۰۰ کیلومتر به حدود شش لیتر کاهش یافته است، در حالی که خودروهای تولید داخل همچنان بیش از ۱۰ لیتر و تا ۱۵ لیتر مصرف می‌کنند. این موضوع در خودروهای گازوئیلی و بنزینی دیده می‌شود، ضمن اینکه این خودروها آلودگی هم ایجاد می‌کنند.

سلامی با بیان اینکه بخش مهمی از مصرف سوخت در ترافیک شهرها، صورت می‌گیرد، اظهار کرد: الگوی ساخت مسکن نیز به دلیل ارزان بودن انرژی در کشور ما غیر استاندارد است و پرت انرژی در ساختمان‌ها بسیار بالاست.

او ادامه داد: یارانه‌ای بودن قیمت انرژی در کشور ما باعث افزایش مصرف آن است، یعنی قیمت انرژی آن‌قدر پایین است که تاثیر چندانی در هزینه‌های زندگی ندارد، در حالی که در کشورهای اروپایی مردم کاملا حساب شده انرژی مصرف می‌کنند، چرا که میزان مصرف آنها تاثیر به‌سزایی بر بودجه خانوار دارد.

وی اعمال سیاست‌هایی از جانب دولت برای کاهش مصرف، درست مصرف کردن مردم و نیز اصلاح قیمت‌ها را از جمله راهکارهای ممکن برای اصلاح الگوی مصرف در کشور دانست و خاطرنشان کرد: یکی از دلایل کاهش قیمت‌ها در ایران این است که بهای ارز حاصل از فروش نفت در کشور خیلی پایین محاسبه می‌شود و همین باعث ارزان شدن کالاها به خصوص کالاهای مصرفی اقشار متوسط به بالاست.

خیلی نمی‌تواند موجب اصلاح مصرف شود، گفت: باید فرهنگ مصرف بهتر حاکم شود و افراد باید بدانند که با تلف کردن امکانات، شخصیت پیدا نمی‌کنند و با به رخ کشیدن سفره رنگین، برای خودشان کسب شخصیت نمی‌کنند.

وی با بیان این‌که هم اکنون قوانین کافی برای جلوگیری از ریخت و پاش در ادارات دولتی وجود دارد، اظهار داشت: اینها نقش تعیین‌کننده‌ای در اصلاح الگوی مصرف ندارد، بلکه همه چیز به فرهنگ مصرف بستگی دارد و اگر دولتمردان در رفتارها، سفرها، دید و بازدیدهای خود سعی کنند الگوی صحیح مصرف را به کار بگیرند، پیام خوبی برای مردم خواهد داشت چرا که گفته‌اند الناس علی دین ملوکهم و فرهنگ سازی باید از سوی دولت آغاز شود.

میزان اتلاف منابع توسط

دولت اعلام شود

احمد میدری استاد دانشگاه نیز گفت: تمام برق مصرفی که توسط حدود ۱۲ میلیون خانوار کشور استفاده می‌شود از ۷۰ نیروگاه تامین می‌شود که این نیروگاه‌ها براساس آمارهای پراکنده موجود، دست کم ۱۵ درصد کمتر از متوسط جهانی از سوخت بهره‌برداری می‌کنند.

وی ادامه داد: اگر این ۷۰ نیروگاه تولید برق کشور بهینه شوند، صرفه‌جویی عظیمی در سوخت گاز و گازوئیل انجام می‌شود، در حالی که دولت به‌طور مکرر مصرف مردم را بزرگ می‌کند.

عضو هیات علمی دانشگاه شهید چمران اهواز با اشاره به اینکه کنترل مصرف مردم سخت‌تر از کنترل مصرف دولت است، اظهار کرد: میزان اتلاف منابع در نیروگاه‌ها و پالایشگاه‌ها باید مشخص و اعلام شود. به‌طور مثال نفت کوره که به عنوان ضایعات تولید در پالایشگاه‌ها تولید می‌شود حداقل ۱۰ و در بعضی پالایشگاه‌ها ۲۵ درصد بیشتر از متوسط جهانی است و این به معنای آن است که حداقل روزانه ۲۵۰ هزار بشکه نفت خام از بین می‌رود.

مصرف است. چشم و هم چشمی‌ها غالب است و هر اداره و ارگان دولتی که مصرف بیشتر داشته باشد گویی برای خودش نشانه تشخیص تلقی می‌کند.

نماینده مردم تهران در خانه ملت با تاکید بر اینکه قبل از هر کاری باید فرهنگ مصرف در کشور را اصلاح کرد، ادامه داد: اصلاح فرهنگ مصرف نیازمند زمان است و امسال می‌تواند سال شروع اصلاح الگوی مصرف باشد.

رییس کمیسیون ویژه طرح تحول اقتصادی مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه تدبیر دولت برای هدفمند کردن یارانه‌ها راهی در جهت اصلاح الگوی مصرف است، گفت: با اصلاح قیمت‌های نسبی می‌توانیم بر اصلاح الگوی مصرف تاثیرگذار باشیم.

حجت الاسلام مصباحی مقدم افزود: اگر قیمت حامل‌های انرژی به قیمتی که باید باشد برسد، مردم در مصرف با احتیاط عمل می‌کنند و دولت هم در مصرف انرژی بهتر عمل می‌کند.

وی در ادامه با بیان اینکه در کشور ما سالانه ۱۲ میلیون تن گندم مصرف می‌شود، افزود: حدود ۴ میلیون تن گندم در کشور ما هر سال هدر می‌رود که این اتفاق در مراحل تبدیل آرد به نان یا قاچاق آرد یا مصرف نان رخ می‌دهد و این موجب شده که ما واردات گندم داشته باشیم که باید از این وضع ابراز تاسف کرد.

رییس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی با تاکید بر این‌که تا فرهنگ درست مصرف کردن حاکم نشود، افزایش قیمت‌ها